

ZAVALLI ÇOCUK (1873)

NAMIK KEMAL(1840-1888)

Genel Bakış

Yazar Namık Kemal, 21 Aralık 1840'ta Tekirdağ'da doğmuştur. Tanzimat Dönemi'nin önemli şair, yazar, gazeteci ve düşünürlerinden biridir. Küçük yaşta annesini kaybetmiş, eğitimi farklı şehirlerde sürdürmüştür. Şinasi ile tanışması, edebî hayatında önemli bir dönüm noktası olmuştur. Yazılarında vatan, millet, hürriyet, adalet ve eşitlik kavramlarını savunduğu için "Vatan Şairi" olarak tanınmıştır. 1867 yılında Avrupa'ya gitmiş, burada Batı edebiyatını ve tiyatrosunu yakından tanımıştır. 1873 yılında sahnelenen Vatan yahut Silistre adlı oyununun halkta büyük heyecan uyandırması üzerine Magosa'ya sürgün edilmiştir. Sürgün yıllarında Zavallı Çocuk adlı eserini yazmıştır. Eserlerinde toplumsal sorunları, aile ilişkilerini, aşkı ve fedakârlığı işlemiştir. Başlıca eserleri İntibah, Cezmi, Akif Bey ve Gülnihal'dir. Sanatı toplumu eğitmenin ve bilinçlendirmenin bir aracı olarak görmüş, Türk edebiyatının yenileşmesine önemli katkılar sağlamıştır. 2 Aralık 1888'de Sakız Adası'nda hayatını kaybetmiştir.

Eser Zavallı Çocuk, birbirlerini çocukluklarından beri seven Şefika ile Ata'nın trajik aşkını konu alır. Şefika'nın babası Halil Bey, büyük borçlar içindedir. Ailenin maddi sıkıntılarından kurtulabilmesi için Şefika'nın varlıklı bir Paşa ile evlenmesi istenir. Ancak Şefika, Ata'yı sevdiği için bu evliliği istemez. Ailesine karşı duyduğu sorumluluk ile aşkı arasında kalan Şefika, büyük üzüntü yaşayarak hastalanır ve vereme yakalanır. Sevdiği kıza kavuşamayacağını ve onun ölümünün yaklaştığını düşünen Ata, kendisini zehirleyerek hayatına son verir. Şefika da son anlarında Ata ile ahirette kavuşacaklarına inanarak yaşamını yitirir. Eser, iki gencin ölümüyle sona erer. Namık Kemal, bu trajik olay üzerinden aile baskısını, zorla evlendirmeyi ve maddi çıkarların insan hayatı üzerindeki yıkıcı etkilerini eleştirir.

Arka plan Namık Kemal, 1867 yılında Avrupa'ya gitmiş ve burada tiyatronun toplum üzerindeki etkisini gözlemlemiştir. Tiyatronun yalnızca eğlence aracı olmadığını, aynı zamanda halkı eğiten, bilinçlendiren ve toplumsal ahlakı geliştiren önemli bir sanat dalı olduğunu düşünmüştür. Bu nedenle Türk tiyatrosunun gelişmesi için eserler yazmış, çevirileri desteklemiş ve sade bir dil kullanılmasını savunmuştur. 1873 yılında sahnelenen Vatan yahut Silistre adlı oyunu halkta büyük heyecan uyandırmış, bunun üzerine Namık Kemal Magosa'ya sürgün edilmiştir. Yazar, Zavallı Çocuk adlı eserini sürgünde bulunduğu dönemde yazmaya başlamıştır. Eser, Namık Kemal'in daha önce İbret gazetesinde yayımladığı Aile başlıklı makalesiyle benzer düşünceler taşımaktadır. Yazar, geleneksel aile yapısını, evlilik anlayışını ve çocuk yetiştirme yöntemlerini eleştirmiştir. Sağlıklı ailelerin güçlü bir toplumun temelini oluşturduğunu savunmuştur. Zavallı Çocuk, aile baskısı, yanlış evlilik kararları ve bireysel duyguların önemini ele alan bir eserdir. Duygusal yönüyle sonraki tiyatro eserlerine öncülük etmiştir. 1874 yılında Güllü Agop'un Gedikpaşa'daki Osmanlı Tiyatrosu'nda sahnelenen eser, büyük ilgi görmüş ve kısa sürede ikinci baskısını yapmıştır.

Kişiler

Şefika: Ata'yı seven, ancak ailesinin maddi sıkıntıları nedeniyle Paşa ile evlendirilmek istenen kızıdır.

Ata: Şefika'nın sevdiği gençtir. Şefika ile kavuşamayacağını anlayınca kendisini zehirler.

Halil Bey: Şefika'nın babasıdır. Maddi sıkıntılar ve borçlar içerisinde.

Tahire Hanım: Şefika'nın annesidir. Ailenin kızının Paşa ile evlenmesini istemektedir.

Şerife Hanım: Şefika'nın ninesidir. Aile içinde yaşanan olaylara tanıklık eder.

Paşa: Şefika ile evlenmek isteyen varlıklı kişidir. Halil Bey'in borcunu kapatmayı kabul eder.

Tabende: Eserde yer alan yardımcı kadın karakterlerden biridir.

Doktor: Şefika'nın hastalığı ve sağlık durumuyla ilgilenen kişidir.

Olaylar

Şefika'nın Hisleri Şefika, son iki aydır kendi içinde anlamlandırmakta güçlük çektiği birtakım duygular yaşamaktadır. Eskiden geceleri rahatça uyuyabilirken artık gözünü açtığında dünyayı karanlık görmediği bir gün neredeyse kalmamıştır. Bunun sebebinin Ata olduğunu yavaş yavaş fark etmeye başlar. Ata evde bulunduğu zaman erkenden uyanmak, onun yüzünü biraz daha fazla görmek veya uyanmasını beklemek bile Şefika için büyük bir mutluluk hâline gelmiştir. Ata mektebe gittiğinde ise Şefika'nın bütün huzuru kaçar. Onun bir ay sonra döneceğini bildiği hâlde sürekli pencereye koşarak gelip gelmediğine bakar. Bu davranışlarının sebebinin düşündükçe hislerinin sıradan bir yakınlık olmadığını anlar. Ninesini ve babasını da sevmesine rağmen onların yokluğu kendisinde aynı duyguları

meydana getirmemektedir. Böylece Ata'ya karşı duyduğu şeyin muhabbet olduğuna iyice inanmaya başlar.

Şefika'nın Hislerini Gizleme Çabası Şefika'nın asıl sıkıntılarından biri, içinde büyüyen bu sevgiyi ninesinden ve babasından gizlemek zorunda olduğunu düşünmesidir. Ata'nın yolunu beklediğini ve onun için üzüldüğünü belli etmemeye çalışır. Hâlinin anlaşılmasından korktuğu için tavırlarını kontrol etmeye uğraşır. Ancak bu gizlilik de Şefika'ya ağır gelmektedir. Bir taraftan Ata'nın kendisini sevip sevmediğini öğrenmek isterken diğer taraftan kendi sevgisinin ortaya çıkmasından çekinir. Tabende'ye insanın nasıl sevdiğini sorduğunda aldığı cevap da onu kızdırır. Yaşının küçük olduğu için sevgiyi bilemeyeceğinin düşünülmesini kabul etmez. Şefika, yaşının küçük olmasının hislerinin gerçek olmadığı anlamına gelmediğine inanmaktadır. Saat ilerledikçe Ata'nın hala uyanmamış olması Şefika'nın sabırsızlığını artırır. Ata'nın kısa süre sonra yeniden mektebe gideceğini düşündükçe hüznlenir. Tam bu sırada Ata'nın ayak seslerini duyar. Şefika daha onu görmeden kalbinin hareketlendiğini hisseder.

Şefika ile Ata'nın Karşılaşması Ata, Şefika'nın yanına geldiğinde Şefika heyecanını gizlemeye çalışır. Ata, sabahın serinliğinde ince kıyafetlerle oturan Şefika'nın hastalanmasından korkarak ona hırkasını getirmek ister. Şefika'nın ellerindeki hararet ise hastalıktan değil, Ata'nın yakınlığından kaynaklanmaktadır. Ata, Şefika'nın hastalığının kendisine gelmesini dileyince Şefika buna dayanamaz ve onu susturur. Konuşmaları sırasında Ata, gece hiç uyumadığını söyler. Önce derslerini düşündüğünü söyleyerek gerçeği saklamaya çalışır. Ancak Şefika, odasında kitap olmadığını bildiğinden ona inanmaz. Sonunda Ata gece boyunca Şefika'yı düşündüğünü belli eder. Şefika da uyumadığını ve Ata'yı düşündüğünü açıklar. Böylece ikisinin birbirlerine karşı besledikleri gizli duygular yavaş yavaş ortaya çıkmaya ve aralarındaki sevginin karşılıklı olduğu anlaşılmaya başlar.

Ayrılık Korkusu Şefika, Ata'nın mektebi bitirip zabıt olacağını, kendisinin de on dört yaşına girmek üzere bulunduğunu düşünerek ileride ayrılacaklarını söyler. Ata, bu ihtimali duymaya bile dayanamaz ve Şefika'dan böyle kötü düşüncelerden söz etmemesini ister. Onu kaybetme düşüncesi Ata'yı derinden üzer. Şefika ise Ata'nın bu davranışının sebebini anlamak için onu sorgular. Önce ninesini örnek gösterir. Ata'nın yıllarca ninesinden ayrı kaldığı hâlde böyle bir hâl düşmediğini söyler. Ardından mektepteki arkadaşlarını ve Ahmet Bey'i hatırlatır. Ata onlardan da ayrılmış fakat aynı acıyı yaşamamıştır. Ata, Şefika'nın sorularına cevap vermekte zorlanır. Şefika ise onun aslında cevabı bildiğini fakat söylemekten çekindiğini düşünür. Ata'nın kendisine karşı hislerinin diğer insanlara duyduğu sevgiden farklı olduğunu anlamaya çalışmaktadır.

Şefika'nın Açılması Şefika sonunda Ata'yı yanına çağırır ve ona gönlünde bir hâl bulunduğunu söyler. Şimdiye kadar ninesinden ve babasından sakladığı pek çok şeyi Ata'ya anlattığını, bu sırrını da yine ona söyleyeceğini belirtir. Fakat önce Ata'nın kendisine doğru cevap vermesini ister. Şefika'nın amacı artık açıktır: Ata'nın kendisini sevip sevmediğini kesin olarak öğrenmek istemektedir. Çünkü kendi gönlündeki duygunun kaynağının da Ata olduğunu anlamıştır. Şefika, iki ay önce yaşanan bir olayı Ata'ya hatırlatır. Ata o sırada, birbirini seven fakat kavuşamadıkları için ölen iki gencin hikâyesini okumaktadır. Şefika, bir insanın sevdiğine kavuşamadığı için ölebilmesini o zaman anlamlandıramamıştır. Ancak hikâyeyi dinlerken Ata'nın gözlerinde yaş belirdiğini fark etmiştir. O günden sonra Ata'ya başka bir gözle bakmaya başlamış, onun davranışlarını dikkatle incelemiştir. Ata'nın gözlerindeki mahzunluğu ve ayrılık düşüncesi karşısındaki hâlini gördükçe bunun kendisine duyduğu sevgiden kaynaklandığını düşünmeye başlamıştır.

Ata'nın itirafı Şefika artık daha fazla dolaylı konuşamaz. Ata'nın elini tutarak onun bütün davranışlarının kendisine, "Senden ayrılırsam ölürüm," dediğini söyler. Sonunda doğrudan kendisini sevip sevmediğini sorar. Ata bu soruyla büyük bir heyecana kapılır. Şefika ise onu bırakmaz ve kendi hislerini de açıklamaya yaklaşır. Ata'yı düşündükçe kendi gönlünde meydana gelen değişikliklerin onun hâliyle aynı olduğunu fark etmiştir. Bu nedenle artık sevgisinin karşılıksız olmadığını öğrenmek istemektedir. Ata sonunda duygularını gizleyemez. Şefika'yı sevdiğini açıkça söyler. Üstelik bu sevginin sıradan bir yakınlık olmadığını, dünyada bir insanı ne kadar sevmek mümkünse Şefika'yı o kadar sevdiğini ifade eder. Şefika bu itirafı yetinmez. Muhabbetin Ata'ya nasıl hâller yaşattığını anlatmasını ister. Çünkü kendi içinde yaşadığı fakat kelimelere dökemediği duyguların Ata'da da bulunup bulunmadığını anlamaya çalışmaktadır.

Ata'nın Hisleri Ata, Şefika yanına geldiğinde bütün vücudunun ateş içinde kaldığını, Şefika uzaklaştığında ise canından bir parçanın çekiliyormuş gibi olduğunu anlatır. Onu düşünmediği zamanlarda içine bir karanlık çöktüğünü, hatırına geldiğinde ise yeniden hayata döndüğünü söyler. Dünyada gördüğü bütün güzel şeyleri önce Şefika'ya benzetmekte, ardından hiçbirinin onun kadar güzel olmadığını düşünmektedir. Gece uyurken onu rüyasında görmeyi umut etmekte, sabah ise hayalini kaybetmekten korkmaktadır. Şefika'nın ayrılığı Ata için yalnızca bir özlem değil, bütün dünyasının eksilmesi anlamına gelmektedir. Ata'nın anlattıklarını dinleyen Şefika büyük bir şaşkınlık yaşar. Çünkü Ata'nın tarif ettiği duyguların hemen hepsini kendisi de yaşamaktadır. Bunun üzerine Şefika artık tereddüt etmez ve kendisinin de Ata'yı sevdiğini açıkça söyler.

Şefika'nın Ayrılmama Dileği

Sevgilerinin karşılıklı olduğunu öğrenmeleri ikisini de büyük bir sevince sürükler. Şefika, insanların muhabbetten neden şikâyet ettiklerini anlayamaz. Aşkın insanın yüreğini yaktığı, aklını aldığı ve hatta ölümüne sebep olduğu söylene bile kendisi bu duygudan vazgeçmek istememektedir. Çünkü onun için bu acının içinde bile büyük bir mutluluk vardır. Muhabbetin ruhta bulunduğunu duyan Şefika bundan büyük bir mutluluk çıkarır. Eğer sevgi ruha aitse ölümden sonra da devam edeceğini düşünür. Böylece Ata'dan yalnız bu dünyada değil, öteki dünyada da ayrılmama ümidi taşır. Şefika, kendisini Ata'dan iki dünyada da ayırmaması için Allah'a şükreder ve dua eder. Ancak tam bu sırada Beybaba'nın geldiğini fark eder. İkisinin bu hâlde yan yana görülmesinden çekindiği için Ata'dan hemen uzaklaşmasını ve bir şey okuyormuş gibi davranmasını ister.

Halil Bey'in Çocukların Yanına Gelmesi

Halil Bey, sabah erkenden kalkmış olan Ata ile Şefika'yı birlikte görünce burada ne yaptıklarını sorar. Şefika, bey babasına kitap okuduklarını söyler. Halil Bey de ne okuduklarını merak ederek kitabı görmek ve onların okuduklarını dinlemek ister. Ata, ellerindeki eserin yeni çıkmış bir mecmua olduğunu söyler. Halil Bey mecmuayı bildiğini belirtir ve hangi bölümünü okuduklarını sorar. Ata, "Amerika'daki vahşiler" başlıklı kısmı gösterir. Ancak Halil Bey bu konuyu gereksiz bulur. Amerika'daki vahşilerin kendileriyle ne ilgisi olduğunu söyleyerek Ata'dan mecmuanın fihristine bakmasını ve dinlemeye değer başka bir konu bulmasını ister. Ata, fihriste bakarak önce "Yılanların suret-i taayyüşü" başlığını okur. Halil Bey bunu da beğenmez ve geçmesini ister. Ata bu kez "Esbab-ı servet" başlığını söyler. Halil Bey, bunun da kendilerine göre olmadığını, okusalar bile bir faydasının bulunmayacağını düşünür.

Muhabbet Başlığı

Ata sonunda "Muhabbet" başlığına rastlar. Kendi kendine tuhaf tesadüf der. Şefika da Ata ile aynı anda şaşırarak "Subhanallah!" der. Halil Bey, muhabbet başlığını duyunca Ata'dan bu kısmı okumasını ister. Bununla birlikte muhabbet hakkında söyleneceklerin muhtemelen çok fazla gevezelikten ibaret olacağını düşünmektedir. Ata okumaya başlar. Yazıda dünyada insanların karşılaştıkları türlü ihtiyaçlardan, meşakkatlerden, belalardan, acılardan, hastalıklardan ve ölümden söz edilmektedir. Bütün bu sıkıntıların insan için olduğu ifade edilir. Halil Bey, bunları duyunca bunun pek de muhabbet tarifi olmadığını söyleyerek yazıyı eleştirir. Ata okumaya devam eder. Yazıya göre insanların dünyada karşılaştıkları bütün sıkıntılara karşı Cenabıhakk'ın kullarına verdiği bir ihsan vardır ve bu ihsan muhabbettir. Halil Bey bu sözleri önceki cümlelere göre daha anlamlı bulur ve yazının artık "bir şeye benzemeye" başladığını söyler.

Sevginin Hayatı Değiştirmesi

Ata'nın okuduğu yazıda, muhabbetle yaşayanların hangi şartlarda olurlarsa olsunlar hayatlarından memnun oldukları; muhabbet uğruna ölenlerin bile ölümlerinden memnun olabilecekleri anlatılır. Ardından okuyucuya, muhabbetin nasıl ortaya çıktığını düşünmesine gerek olmadığı söylenir. Eğer insanın gönlünde muhabbet yoksa onu meydana getirmeye çalışması; varsa çevresine bakması yeterlidir. Çünkü seven insanın dünyayı algılayışı değişmektedir. Ona göre yeryüzü daima bahar, gökyüzü daima şafak hâlinedir. Her yaprak gözünde canlanır ve âdeti bir papağan gibi ona gönlünün sırrını ve sefasını anlatır. Bulutlar bile seven insanın hayalinde başka şekillere bürünür; ona sevdiği kişinin suretini hatırlatır. Yazıda muhabbetin insana yalnızlık karşısında da güç verdiği anlatılır. İnsan تنها ve ürkütücü bir yerde kaldığında korkmamalıdır. Uyuduğunda sevdiğinin hayali onun karşısına çıkacak, sevdiği kişinin sureti âdeti latif bir varlık hâlinde kalbinin kucağına düşecektir.

Aşk ve Ölüm Arasındaki Bağ

İnsan yolunda bir tehlikeyle karşılaşır yine korkmamalıdır. Çünkü sevdiği kişinin kalbinden çıkmış bir koruyucu meleğin çevresinde bulunduğunu düşünmek ona kuvvet verecektir. Muhabbet, böylece insanı yalnızlıktan ve korkudan kurtaran manevi bir güç şeklinde tasvir edilir. Yazının ilerleyen kısmında sevginin ölüm karşısındaki gücünden de söz edilir. Bir âşık için ölerken, mezarının üzerindeki çiçekleri kanıyla veya gözyaşlarıyla sulayacak manevi bir dostunun bulunduğunu bilmenin büyük bir kuvvet olduğu ifade edilir. Ardından sevginin büyüklüğünü ortaya koyan çarpıcı bir düşünce dile getirilir: Dünyada sevdiği kişiyle aynı döşekte ve aynı saatte ölebilmek uğruna bütün hayatını feda etmeyecek kimsenin bulunup bulunmadığı sorulur.

Şefika'nın Okunanlardan Etkilenmesi

Ata'nın okuduğu muhabbet sözleri Şefika'yı derinden etkiler. Şefika, içindeki duyguların tesiriyle birden "Of " diyerek çarpıntısı yaşar. Halil Bey kızının hâlini fark ederek ne olduğunu sorar. Şefika ise kendisinde meydana gelen değişikliği tam olarak açıklayamaz; okunan sözlerin yüreğini etkilediğini söyler. Halil Bey, kızının rahatsız olduğunu görünce çocukların huzurunu bozduğunu düşünür ve kendisini suçlar. Şefika'ya bunun önemli bir şey olmadığını, merak etmemesi gerektiğini söyler. Biraz bahçede dolaşmaya karar verir ve kızının yürek çarpıntısının kısa sürede geçeceğini düşünür. Ardından Ata'ya dönerek yürek çarpıntısının bir hastalık olmadığını sorar. Ata da "Hayır efendim" diye cevap verir. Halil Bey, Ata'nın cevabını kendi düşüncesine destek olarak gösterir. Şefika'ya endişelenmemesini söyler ve çocukların oturmaya devam etmelerini ister. Kendisi onların yanından ayrılırken, şakayla karışık bir biçimde yine "Amerika'daki vahşileriyle" eğlenmelerini söyler.

Şefika'nın Ata'ya Sitemi Şefika, Ata'nın okuduğu sözlerden çok etkilenir. Duygularına hâkim olmakta zorlanır ve Ata'ya sitem eder. Neredeyse başını duvarlara vuracak hâle geldiğini söyler. Ata'nın, babasının yanında kendisini ağlatıp ayaklarına düşüreceğinden ve böylece onu herkese karşı mahcup edeceğinden korktuğunu dile getirir. Ata, bu sözleri isteyerek okumadığını söyleyerek kendisini savunur. Ancak Şefika için mesele yalnızca sözlerin okunması değildir. Ata'nın onları okuyuş biçimi de Şefika'yı derinden etkilemiştir. Şefika, özellikle Ata'nın son sözlerinden çok etkilendiğini anlatır. Ata'nın ağzından çıkan her sözün adeta bir aleve dönüşerek ciğerine yapıştığını söyler. Bu sözler, Şefika'nın Ata'ya karşı beslediği güçlü duyguları daha da ortaya çıkarmıştır.

Ata'yı Kaybetme Korkusu Şefika, Ata'nın başına kötü bir şey gelmesi ihtimaline bile dayanamaz. Allah korusun, Ata'ya bir şey olursa kendisinin de yaşayamayacağını, hatta kendisini yok edecek kadar büyük bir acıya kapılacağını söyler. Gözünün önünden sürekli türlü felaketlerin geçtiğini ifade eder. Duygularını kontrol etmekte giderek daha fazla zorlanan Şefika, Ata'dan kalkıp mektebine gitmesini ister. Biraz daha birlikte kalırlarsa ya aklını kaybedecek gibi olacağını ya da uygunsuz bir davranışta bulunacağını düşünür. Böyle bir durumda ikisinin de rezil olacağından korkar. Ata, Şefika'nın kendisini göndermesi üzerine üzülür. Mektebe gitmesine daha birkaç saat olduğunu söyler. Ancak Şefika gitmesini emrediyorsa onun isteğine uyacağını belirtir. Ata'nın bu mahzun hâli, Şefika'nın ayrılık acısını daha da artırır.

Şefika'nın Ata'dan Yadigâr İstemesi Şefika, Ata'ya kendisine merhamet etmesi için yalvarır. Dayanma gücünün gittikçe tükendiğini söyler. Ata'nın mektepte dersleriyle vakit geçirebileceğini, fakat kendisinin hayatında Ata'dan başka bir eğlencesi olmadığını ifade eder. Buna rağmen onun firkatine, yani ayrılığına, sabretmeye çalışacağını söyler. Ata gitmek üzereyken Şefika ondan bir istekte bulunur. Ayrılırken kendisine bir yadigâr bırakmasını ister. Ata da Şefika'nın istediği şeyi söylemesini ve emretmesini ister. Şefika, Ata'nın saçından bir parça kesmek istediğini söyler. Ancak bunu yaparken saçının biçiminin bozulup bozulmayacağını da düşünür. Ata ise bunun önemli olmadığını söyleyerek boynunu uzatır. Bunun üzerine Şefika, Ata'nın saçından bir parça keser. Bu saç parçası, Ata yanında olmadığı zamanlarda Şefika için ondan kalan değerli bir yadigâr olacaktır.

Ata'nın da Şefika'dan Yadigâr İstemesi Şefika Ata'nın saçından bir parça aldıktan sonra Ata da kendisinin bir yadigâr isteyip isteyemeyeceğini sorar. Böylece o da Şefika'dan ayrılırken yanında ona ait bir hatıra götürmek istediğini belli eder. Şefika, Ata'nın da kendisinin aldığı yadigârın aynısını istediğini fark eder. Ata'ya takılarak, verdiği şeyin karşılığını almadan bir şey vermediğini söyler. Ardından Ata'nın saçından aldığı parçanın kendisi için ne kadar büyük bir mutluluk olduğunu ifade eder. Çünkü o saç parçası bundan sonra sürekli yanında bulunacaktır. Şefika'nın Ata'nın saçından bir parça almasının ardından Ata da Şefika'nın saçından bir parça alır. Böylece iki genç, ayrılık sırasında birbirlerini hatırlamak için saçlarından birer parçayı karşılıklı olarak yadigâr bırakmış olur. Ata, Şefika'nın saçından aldığı parçayla oradan ayrılır. Şefika ise elinde bulunan Ata'nın saçını öper. Ata'nın gidişinin verdiği üzüntüye dayanamayarak ağlamaya başlar ve kendisini mindere kapatır.

Halil Bey'in Endişelenmesi Halil Bey, Tahire Hanım'a Şefika'nın içinde bulunduğu durumu fark edip etmediğini sorar. Kızının davranışlarının sıradan bir üzüntüden daha fazlasını gösterdiğini düşünmektedir. Şefika'nın evlilik meselesi açıldığından beri yaşadığı değişiklikler Halil Bey'i kaygılandırmaktadır. Tahire Hanım ise Şefika'nın durumunda olağan dışı bir şey görmez. Ona göre Şefika biraz ağlamış ve biraz nazlanmış. Bir genç kızın anne ve babasının kendisini birine vereceklerini duyunca açıkça sevinç göstermesini zaten uygun bulmaz. Şefika'nın anne ve babasından ayrılacağını öğrenince üzülmelerini de doğal karşılar. Bu nedenle kızının ağlamasını evliliğe karşı olduğunun bir işareti olarak değerlendirmez. Tahire Hanım, son günlerde Halil Bey'in Şefika konusunda gereğinden fazla endişelendiğini düşünür. Kızının evden ayrılacağını düşündükçe Halil Bey'in aklının başından gittiğini söyler. Şefika evlenip gitse bile evlerinin tamamen çocuksuz kalmayacağını, on yaşına giren Ali'nin de bulunduğunu hatırlatır.

Halil Bey'in Düşüncesi Halil Bey, asıl meselenin Şefika'nın evden ayrılması olmadığını açıklar. Kızının sağlıklı ve huzurlu olması hâlinde nereye giderse gitsin buna razı olacağını söyler. Onu asıl düşündüren, Şefika'nın ruhsal ve bedensel durumundaki değişikliklerdir. Halil Bey, Şefika'nın ne kadar duygulu ve hassas bir çocuk olduğunu bildiklerini söyler. Evlilik konusu ilk açıldığında kızının "istemem" diyerek ağlamasını başlangıçta fazla önemsememiştir. Ancak Tahire Hanım'ın evlilik konusundaki ısrarını gören Şefika'nın mahzun bir şekilde babasına baktığını fark etmiştir. Şefika babasından da destek göremeyince yüzünün rengi değişmiş, gözlerine adeta bir hüznün çökmüştür. Halil Bey'e göre bu hâl geçici olmamıştır. Kızının yüzündeki karanlık ifade hâlâ devam etmekte, gözlerindeki hüznün kaybolmamaktadır.

Şefika'nın Zayıflaması Halil Bey, kızının giderek zayıfladığını ve vücudundaki değişimin artık açıkça fark edildiğini anlatır. Şefika sürekli yere bakmakta, yüzündeki solgunluk hiç geçmemektedir. Daha on dört yaşındaki kızın anne ve babasından bile bıkmış gibi içine kapanması Halil Bey'i korkutmaktadır. Kızının başına ciddi bir şey gelmesinden endişelenmektedir. Halil Bey'in zihnindeki en önemli şüphe, Şefika'nın gönlünde başka bir sevginin bulunmasıdır. Kızının davranışlarından onun birisini seviyor olabileceğini düşünmektedir. Şefika'nın evliliğe karşı gösterdiği tepkinin yalnızca ailesinden ayrılmak korkusundan kaynaklanmadığından şüphelenir.

Tahire Hanım'ın İtirazı Tahire Hanım, on dört yaşındaki bir kızın sevdadan ne anlayacağını söyleyerek Halil Bey'in düşüncesine karşı çıkar. Ona göre çocukların istedikleri kişiyi seçmelerine izin verilmesi doğru değildir. Şefika herhangi birisini sevdiğini söylese, yalnızca bunu söylediği için kızlarını o kişiye vermelerinin mümkün olmadığını savunur. Halil Bey ise Tahire Hanım'ın düşüncesine karşılık, Şefika'nın kendi yaşına yakın birisini sevmesi hâlinde buna neden karşı çıkmaları gerektiğini sorar. Kızlarını kendi akranlarından birine vermek yerine kırk yaşındaki bir paşayla evlendirmenin doğru olup olmadığını sorgular. Tahire Hanım, paşanın kırk yaşında olmasının önemli olmadığını düşünür. Şefika'nın evleneceği kişinin sonuçta bir gün kırk yaşına geleceğini söyler. Ayrıca Şefika'nın kendi yaşına yakın birini nerede bulup seveceğini, kendilerinin de böyle bir damadı nereden bulacağını sorarak Halil Bey'in düşüncesini gerçekçi bulmaz.

Tahire Hanım'ın Ata ile Evliliğe Karşı Çıkması Halil Bey, Şefika'nın kendi yaşına daha yakın birisini sevmesinin mümkün olduğunu göstermek için Ata'yı örnek vermek ister. "Mesela şimdi Ata..." diyerek söze başlar. Böylece Halil Bey'in zihninde Şefika ile Ata arasında bir yakınlık olabileceği ihtimalinin bulunduğu ortaya çıkar. Tahire Hanım, Halil Bey'in sözünü tamamlamasına izin vermez. Onun asıl amacının Şefika'yı Ata'ya vermek olduğunu düşündüğünü söyler. Ancak bu evliliğe çeşitli nedenlerle karşıdır. Tahire Hanım, Ata'nın öksüz bir çocuk olduğunu ve akrabaları olduğu için onu yanlarına aldıklarını hatırlatır. Şefika ile Ata'nın şimdiye kadar kardeş gibi birlikte büyüdüklerini söyler. Bu nedenle evlendikten sonra aralarında gerçekten eşler arasındaki yakınlığın oluşup oluşmayacağını sorgular. Ayrıca akraba evliliklerinin huzur getirmeyeceğini düşünmektedir.

Ata'nın Maddi Durumu Tahire Hanım'ın bir başka itirazı maddi durumla ilgilidir. Ata'nın mektepten yüzbaşı olarak çıkacağını ve bir yüzbaşı maaşıyla ailesini nasıl geçindireceğini sorar. Kızının maddi sıkıntı içinde yaşamasını istemediği için bu evliliğe sıcak bakmaz. Halil Bey ise Ata'nın yalnızca yüzbaşı olarak kalmak zorunda olmadığını düşünür. Ata'nın yetenekli bir genç olduğunu hatırlatır. Onun ileride hekimlik yaparak iyi para kazanabileceğini düşünmektedir. Tahire Hanım, hastalardan para alınarak geçinilmesi düşüncesinden hoşlanmaz. Halil Bey ise bir hekimin hastaları hasta ederek para kazanmayacağını, onları iyileştirmeye çalışacağını ve bunun karşılığında ücret alacağını anlatır. Tahire Hanım, iyileşmeyen hastalardan da para alınıp alınmayacağını sorar. Halil Bey, böyle bir durumda alınan paranın da verilen emeğin karşılığı olduğunu söyler. Ancak Tahire Hanım yine de bu şekilde emekle kazanılan parayı istemediğini belirtir.

Para Tartışması Halil Bey, Tahire Hanım'ın bu düşüncesine karşı çıkar. Eğer çalışarak kazanılan parayı istemiyorsa paranın nereden gelmesini beklediğini sorar. Paranın devlet hazinesinden veya başka bir hazır kaynaktan gelmesinin mümkün olmadığını alaylı bir şekilde dile getirir. Bunun üzerine Tahire Hanım konuşmaktan yorulur ve artık ne söyleyeceğini bilmediğini belirtir. Halil Bey tartışmayı yumuşatmaya çalışır. Ata'nın yüzbaşı olarak göreve başlamasının ömür boyu aynı rütbede kalacağı anlamına gelmediğini söyler. Ata kendi ailesini geçindirecek duruma gelinceye kadar gençlerin kendileriyle birlikte yaşayabileceklerini belirtir. Böylece maddi meselenin zaman içinde çözülebileceğini düşünür.

Tahire Hanım'ın Şüphesi Tahire Hanım bu kez önemli bir soru sorar. Halil Bey'in Şefika'nın Ata'yı istediğini nereden bildiğini öğrenmek ister. Halil Bey ise kesin olarak bildiği bir şey olmadığını açıklar. Yalnızca kızının davranışlarından dolayı zihnine böyle bir şüphe geldiğini söyler. Tahire Hanım, meseleyi doğrudan Şefika'ya sormayı teklif eder. Böylece Halil Bey'in de kızlarının hiç kimseyi sevmediğini ve paşayla evlenmeye düşündüğü kadar karşı olmadığını anlayacağını düşünür. Halil Bey de durumun Tahire Hanım'ın söylediği gibi olmasını temenni eder. Bunun üzerine Tahire Hanım, gerçeği Şefika'nın kendisinden öğrenmek amacıyla "Şefika! Şefika!" diye kızını çağırır.

Şefika'nın Gönderilmek İstendiğini Düşünmesi Tahire Hanım'ın seslenmesi üzerine Şefika içeri girer ve annesinin yanına gelir. Tahire Hanım kızını yanına oturarak biraz önce Halil Bey'le paşa ve evlilik meselesi hakkında konuştuklarını söyler. Paşa meselesinin yeniden açılması Şefika'yı üzer. Şefika, annesine sitem ederek kendisinden bu kadar bıkip bıkmadığını sorar. Gece gündüz kendisini evden çıkarmaktan başka bir şey düşünmediklerini söyleyerek evlendirilmek istenmesini ailesinden uzaklaştırılmak şeklinde değerlendirir. Tahire Hanım, hiçbir anne babanın evladından bıkmayacağını söyleyerek Şefika'nın sözlerine karşı çıkar. Kızlarının evlenmesini istemelerinin sebebinin onun rahatını ve geleceğini düşünmeleri olduğunu anlatır. Bir anne olarak Şefika'yı yüksek bir mevkiye sahip, rahat

ve gösterişli bir hayat içinde görmek istediğini söyler. Şefika'nın kendi elbiselerini kendisinin dikmek zorunda kalması bile Tahire Hanım'ı üzmektedir. Kızının çalışıp yorulmasını istememekte, onun hizmetkârları bulunan, zengin ve itibarlı bir hayat sürmesini arzulamaktadır.

Büyük Kısmet Tahire Hanım, karşısına çıkan paşa kısmetinin herkese nasip olmayacağını düşünür. Paşanın Şefika'yı gördüğünü, güzelliğini beğendiğini ve bilgili oluşunu duyduğunu anlatır. Bunlardan sonra paşanın Şefika'ya ilgisinin daha da arttığını ve onunla evlenmek istediğini söyler. Paşanın yakın kimsesinin bulunmamasını da Şefika açısından bir avantaj olarak görür. Şefika daha bu yaşta büyük bir konağın hanımefendisi olacak, çok sayıda insan onun sayesinde geçinecek ve yaklaşık kırk kişi onun emri altında bulunacaktır. Tahire Hanım bütün bunları kızının elde edebileceği büyük bir rahatlık ve mevki olarak değerlendirir. Şefika ise annesinin anlattığı zenginlik ve itibardan etkilenmez. Hatta Tabende gibi onların hizmetçisi olmayı tercih edeceğini söyler. Ailesinin bütün hizmetlerini yapmaya razıdır; yeter ki kendisini bu evden çıkarıp başka bir yere gönderme düşüncesinden vazgeçsinler. Bu sözleriyle Şefika için önemli olanın zenginlik veya yüksek bir mevki değil, bulunduğu evden ve sevdiklerinden ayrılmamak olduğu anlaşılır.

Şefika'nın Duygularını Gizlemeye Çalışması Tahire Hanım, Şefika'nın söylediklerini yersiz bulur. Üstelik babasının da onun hakkında başka düşüncelere kapıldığını söyler. Şefika yüzünden az kalsın Halil Bey'le tartışacaklarını belirtir. Babasının kendisi hakkında ne söylediğini merak eden Şefika, sevgiyle Halil Bey'e seslenir. Halil Bey kızına kötü bir şey söylemediğini belirtir. Şefika'nın paşaya karşı bu kadar güçlü bir isteksizlik göstermesi nedeniyle onun gönlünde başka birisi bulunabileceğini düşündüğünü açıklar. Eğer gerçekten sevdiği başka biri varsa bunu öğrenip ona göre hareket etmelerinin daha doğru olacağını söylemiştir. Halil Bey'in bu sözleri Şefika için son derece önemlidir. Çünkü Şefika'nın gerçekten de gönlünde Ata vardır. Ancak bunu anne ve babasına açıklamak istemez. Kendini tutarak babasına, gönlünün başka birini istemesinin mümkün olmadığını söyler. Halil Bey'den kendisi hakkında böyle bir şey düşünmesini beklemediğini belirtir.

İhsan Bey Halil Bey, hayatta her şeyin mümkün olduğunu söyleyerek Şefika'nın artık büyümeye başladığını hatırlatır. Birisini görüp beğenmesinin imkânsız olmadığını düşünmektedir. Örneğin sokakta gördüğü bir gençten etkilenmiş olabileceğini söyler. Şefika, babasının neden böyle şeyler söylediğini anlamak istemez. Bunun üzerine Halil Bey, sarı konaktaki İhsan Bey'i örnek verir. Onun güzel bir delikanlı olduğunu ve her gün Şefika'nın penceresinin altından geçtiğini söyler. Şefika ise İhsan Bey'le hiçbir ilgisinin bulunmadığını kesin bir şekilde belirtir. Hayatı boyunca onun kıyafetine bile dikkat etmediğini söyleyerek bu ihtimali reddeder.

Halil Bey'in Konuyu Ata'ya Getirmesi Halil Bey bunun üzerine başka bir ihtimali gündeme getirir. Bu kez sözü yavaş yavaş Ata'ya getirir. Şefika ile Ata'nın uzun zamandır birlikte olduklarını hatırlatarak aralarında farklı bir duygu gelişmiş olabileceğini ima etmeye başlar. Halil Bey'in Ata'nın adını söylemesi Şefika için konuşmanın en zor anlarından biri olur. Çünkü babasının şüphesi gerçeğe oldukça yaklaşımıştır. Şefika, Ata'nın adı geçince duygularını belli etmemek için büyük bir gayret gösterir. İçinde yaşadığı heyecana rağmen son derece emin ve sakin görünmeye çalışır. Babasına Ata'nın kendi kardeşi olduğunu söyler. Böylece Ata'ya karşı beslediği gerçek duyguları gizlemeye çalışır. Halil Bey ise Ata'nın gerçekte Şefika'nın kardeşi olmadığını açıkça söyler. Çünkü Ata yalnızca aile içinde büyümüş ve Şefika'yla kardeş gibi yetişmiştir; aralarında gerçek bir kardeşlik bağı yoktur. Şefika buna rağmen tavrını hiç bozmaz ve Ata'nın gerçekten kendi kardeşi olduğunu tekrarlar. Böylece babasının şüphesini ortadan kaldırmaya çalışır.

Şefika'nın İçindeki Acı Şefika'nın Ata'yı kardeşi olarak gördüğünü söylemesi üzerine Tahire Hanım, Halil Bey'e dönerek kendi düşüncesinin doğrulandığını düşünür. Tahire Hanım, Şefika'nın verdiği cevaba inanmıştır. Fakat Şefika'nın dışarıdan gösterdiği sakinlikle içinde yaşadığı duygular birbirinden tamamen farklıdır. Şefika, dışarıya karşı kendisini kontrol etmeyi başarsa da içinden büyük bir acı yaşamaktadır. Kendi kendine, gönlünde bu kadar büyük bir kuvvet bulunduğunu daha önce bilmediğini düşünür. Kalbinin bütün bu yaşadıkları karşısında nasıl parçalanmadığına şaşırır. Halil Bey, Ata ihtimali reddedilmiş olsa bile dünyada başka insanların bulunduğunu söyleyerek kızının başka birini sevmeye ihtimalini tamamen ortadan kaldırmaz. Şefika ise babasına kesin bir şekilde güvence verir. Başka hiçbir erkeği düşünmediğine dair yemin eder. Böylece Ata'ya duyduğu sevgiyi açıklamamak için başka birini sevmediğini özellikle vurgular. Şefika'nın ısrarla kimseyi sevmediğini söylemesi üzerine Halil Bey daha fazla üstelemez. Tahire Hanım ile Şefika'nın meseleyi kendi aralarında çözmelerini ister.

Şefika'nın İçini Açması Şefika, içindeki duyguları daha fazla tutmak istemeyerek ninesi Tahire'nin yanına gelir. Ona gönlünü açıp içinde sakladığı sırları anlatmak için izin ister. Tahire, torununun bu kadar ciddi konuşmasından meraklanır ve ne söyleyeceğini sorar. Şefika ise anlatacaklarının ninesini kızdıracağından korkmaktadır. Bu nedenle önce Tahire'den kendisine darılmayacağına dair söz vermesini ister. Şefika'nın bu çekingen tavrı yüzünden iyice meraklandığını, kendisini yürek çarpıntısına uğrattığını belirtir. Şefika, doğrudan sırrını açıklamak yerine önce babasının yanında söylediklerini

hatırlatır. Tahire'ye, babasının yanında söylediği sözlere gerçekten inanıp inanmadığını sorar. Tahire de ona inandığını, yalan söylemiş olabileceğini düşünmediğini belirtir. Bunun üzerine Şefika, o sırada gerçeği söylemediğini açıkça itiraf eder. Tahire şaşırarak neden yalan söylediğini sorar. Şefika, babasından utandığı ve ninesinin hatırını gözettığı için gerçek duygularını sakladığını anlatır. Artık Şefika'nın sakladığı asıl sır ortaya çıkmak üzeredir.

Şefika'nın Aşkını Açıklaması Şefika daha fazla saklayamaz ve şimdi söyleyeceği şeyi o zaman da söylemek istediğini belirtir. Ardından tek kelimeyle gerçeği açıklar: Seviyorum. Tahire hemen kimi sevdiğini sorar. Şefika da Ata Bey'i sevdiğini söyler. Bu itiraf Tahire'yi büyük bir şaşkınlığa uğratır. Tahire, Şefika'nın henüz on dört yaşında olduğunu düşünerek böyle bir duyguyu yaşamasını anlayamaz. Üstelik Şefika daha önce Ata için "O benim kardeşim." demiştir. Tahire, torununun o sırada ne kadar temkinli bir şekilde yalan söylediğini şimdi fark eder. Şefika'nın ağlamaya başlaması üzerine Tahire tavrını biraz yumuşatır. Onu yanına çağırır ve sakın sakın konuşurlarsa bu meseleye bir çare bulabileceklerini söyler. Tahire'ye göre Şefika'nın Ata'ya karşı hissettikleri kalıcı bir aşk değil, geçici bir hevestir. Zamanla bu duyguların geçeceğine inanır.

Şefika'nın Aşkının Geçici Olmadığını Söylemesi Şefika, ninesinin düşüncesine kesinlikle katılmaz. Bu duygunun geçmediğini, aksine onu unutabilmek için elinden gelen her şeyi yaptığını anlatır. Aslında Şefika da Ata'ya olan sevgisinin geçmesini istemiştir. Bunun en önemli nedeni ailesinden, özellikle de ninesinden korkmasıdır. Ancak bütün çabasına rağmen kalbindeki sevgiyi söküp atamamıştır. Şefika konuşmasının devamında asıl korkusunu dile getirir: Paşa ile evlendirilmek istememektedir. Paşa'nın konağına gitmek ona mutluluk değil, adeta cehennem gibi görünmektedir. O konaktaki zenginliklerin ve rahatlığın kendisine mutluluk vermeyeceğini söyler. Ninesinin de bu aşkın sona ermesini istediğini anlayınca neden böyle davrandığını sorgular. Tahire'nin asıl amacının kendi mutluluğu olması gerektiğini düşünmektedir. Böylece Şefika açısından mesele yalnızca Ata'ya duyduğu sevgi değildir. Sevmediği bir insanla evlendirilmek düşüncesi de onu derinden sarsmaktadır.

Tahire'nin Paşa'yı Savunması Tahire, Ata'ya duyduğu sevginin zamanla geçeceğini düşünür. Üstelik Paşa'nın kötü bir eş olmadığını anlatmaya çalışır. Paşa'nın güzel ve genç olduğunu, henüz otuz sekiz yaşında bulunduğunu söyler. Tahire'ye göre Şefika evlendikten sonra düşünceleri değişecektir. Şu anda Paşa'yı sevmemesi önemli değildir; çünkü onun anlayışına göre sevgi nikâhtan sonra da ortaya çıkabilir. Bu nedenle Tahire, Şefika'nın bugünkü duygularını geçici görmekte ve evliliğin ardından Paşa'ya alışacağına inanmaktadır. Şefika, ninesinin kendisini anlamaması karşısında daha da büyük bir üzüntüye kapılır. Tahire'ye neden bu kadar üzerine geldiğini sorar. Kendisinin de onun kızı olduğunu hatırlatarak biraz merhamet göstermesini ister. Çaresizliği öylesine büyür ki Paşa ile evlendirilmektense ölmeye razı olduğunu söyler. Böylece Şefika, bu evliliği sıradan bir aile kararı olarak değil, kendi hayatını ve mutluluğunu ortadan kaldıracak bir durum olarak görmektedir.

Ailenin Gerçeği Şefika'nın Paşa ile evlenmeye karşı çıkması üzerine Tahire, ailenin gerçek durumunu açıklar. Şefika'nın babası eski zenginliğini kaybetmiş, aile ayda iki bin kuruşla geçinmeye başlamıştır. Ancak asıl sorun, babasının beş yüz kese borcunun bulunmasıdır. Borçlu oldukları sarraf ölmüş ve mirasçıları paralarını istemeye başlamıştır. Tahire, Şefika Paşa ile evlenirse Paşa'nın babasının borç senedini ağırlık olarak vereceğini ve böylece borcun ortadan kalkacağını söyler. Şefika, neden Paşa ile evlendirilmek istendiğini böylece öğrenir. Artık kendi mutluluğu ile ailesinin kurtuluşu arasında kalmıştır. Babasının borçtan kurtulması, ailenin geleceği ve huzuru Şefika'nın yapacağı bu evliliğe bağlanmıştır. Tahire, Şefika'ya eğer bu evlilik gerçekleşmezse babasının hapse düşebileceğini, kendisinin kederden ölebileceğini ve Şefika'nın küçük kardeşinin sokaklarda perişan olabileceğini söyler.

Şefika'nın Büyük Fedakârlığı Tahire'nin söyledikleri Şefika'yı derinden sarsar. Şefika artık meselenin yalnızca kendi aşkı ve mutluluğu olmadığını anlamıştır. Babasının hapse düşmesi, ninesinin ölmesi ve kardeşinin perişan olması karşısında kendisini büyük bir sorumluluğun altında hisseder. Büyük bir acıyla, bütün ailesini hapisten, ölümden ve sefaletten kendisinin mi kurtaracağını sorar. Sonunda kendi mutluluğundan vazgeçmeye karar verir. Kendisini ailesi için feda etmeyi kabul eder. Gönülünün de canının da feda olabileceğini söyler. Hatta en büyük fedakârlığını dile getirerek Ata'dan da vazgeçmeye razı olur. Bundan sonra ailesinin kendisine ne emrederse onu yapacağını belirtir. Böylece Şefika, kendi isteğiyle mutlu olduğu için değil, ailesini kurtarmak zorunda olduğunu düşündüğü için Paşa ile evlenmeye boyun eğir.

Şefika'nın Ricası Şefika evliliği kabul ettikten sonra ninesinden yalnızca bir istekte bulunur. Paşa'nın konağına gidinceye kadar Ata'nın bu evlilikten haberdar olmamasını ister. Şefika Paşa ile evlenmeyi kabul etmiş olsa da Ata'dan gönüllü olarak vazgeçmiş değildir. Onu yalnızca ailesini kurtarmak uğruna feda etmektedir. Tahire de Şefika'ya söz verir. Ata'ya hiçbir şey duyurmayacağını ve Şefika'nın emin olabileceğini söyler. Tahire, Şefika'nın yaşadığı büyük acıyı hâlâ geçici bir gençlik duygusu olarak görmektedir. Ona dünyadaki her şeyin zamanla geçtiğini, birkaç gün sonra Ata'yı unutacağını söyler. Hatta ileride Paşa ile yaptığı evlilikten dolayı mutlu olacağını ve bugün kendisini bu evliliğe yönlendirdiği

için Tahire'ye dua edeceğini düşünür. Tahire, konağa haber vermek ve borç senedinin alınmasını sağlamak üzere dışarı çıkmaya hazırlanır. Şefika ninesine gitmesini, artık kendisini düşünmemesini, kendine bir çare bulacağını söyler.

Şefika'nın Çaresizliği Şefika yalnız kaldığında içinde bulunduğu durumu düşünmeye başlar. Yaşadığı acılar ona, insan hayatının en güzel döneminin çocukluk olduğunu düşündürür. Çocukluktan sonraki hayatı ise adeta kabir azabı ve cehennem ateşi gibi görmektedir. Daha önce sevginin insana mutluluk verdiğini düşünürken artık bunun doğru olmadığına inanır. Ona göre aşkın verdiği mutluluk, beraberinde getirdiği acıların yanında çok küçük kalmaktadır. Şefika'nın asıl acısı, sevdiği Ata'dan ayrılarak başka biriyle evlenmek zorunda kalacak olmasıdır. Ata'nın yalnız kalacağını, kendisinin ise başka bir adamın yanında yaşayacağını düşündükçe büyük bir sıkıntıya kapılır. Bu düşünceler karşısında aklını kaybedecek gibi olur. Bütün vücudunun acıdığını hissederek.

Ata'nın Gerçeği Öğrenmesinden Korkması Şefika bir taraftan istemediği bu evliliğe karşı çıkmak isterken diğer taraftan Ata'yı düşünür. Eğer kendisi gitmez ve ailesinin istediğini yapmazsa, Ata'nın bu durum yüzünden büyük bir acıya kapılacağından korkar. Kendi mutluluğundan vazgeçmeye razıdır fakat Ata'nın keder içinde kalmasına dayanamaz. Şefika'nın zihnini meşgul eden bir başka mesele, Ata'nın onun başına gelenleri öğrendiğinde göstereceği tepkidir. Ata'nın kendisine lanet edeceğinden, ondan soğuyacağından ve hatta nefret edeceğinden korkar. Fakat buna da razı olmaya çalışır. Ata'dan bedenen ayrılmaya katlandığı gibi onun gönlünden de ayrılabilceğini düşünür. Aslında Şefika'nın en büyük korkusu kendisinin çekeceği acı değildir. Ata, onun ne kadar büyük bir azap içinde olduğunu öğrenirse onun da perişan olacağını düşünmektedir. Bu nedenle yaşadıklarını Ata'dan gizlemek istemektedir.

Ata'nın Okuldaki Büyük Başarısı Tam Şefika bu düşünceler içindeyken Ata kapıdan girer. Ata'yı karşısında gören Şefika daha da sarsılır. Şefika duygularını belli etmemeye çalışarak Ata'ya nereden geldiğini sorar. Ata mektepten geldiğini söyler. Üstelik Şefika'ya çok güzel haberler getirmiştir. Ata büyük bir heyecanla önceki gün yapılan imtihanda birinci olduğunu anlatır. Hocaları onun geleceğinden son derece umutludur. Hatta onun "Türkistan'da birinci hekim" olacağını söylemektedirler. Ata'nın başarıları bununla da sınırlı değildir. O yıl yapılacak huzur imtihanına kendisinin gideceğini açıklar. Nazir Bey de ona söz vermiştir. Dersleri tamamlandığında Ata'nın saray hekimliğine alınması planlanmaktadır. Ata bu gelişmelerden o kadar mutludur ki okulun tatil günü olmamasına rağmen ailesine müjde götürmek istediğini söyleyerek izin almıştır. Öğretmenlerinin kendisine gösterdiği ilgiden gurur duymaktadır. Bütün bunları Şefika'ya anlatarak gelecekte onların ayrılmasını isteyenlere karşı güçlü bir konuma geleceğini düşünmektedir.

Şefika'nın Sevinememesi Normal şartlarda Ata'nın bu başarıları Şefika'yı son derece mutlu edecek haberlerdir. Fakat Şefika artık ailesinin içinde bulunduğu durumu ve kendisini bekleyen evliliği bildiği için bu müjdelere sevinemez. Ata'nın geleceğe dair umutla konuşması onun acısını daha da artırır. Şefika, Ata'nın geçen yıl bu kadar ileride olmadığını söyler. Ata ise buna duygusal bir cevap verir. Geçen yıl Şefika'ya duyduğu sevginin de bugünkü kadar büyük olmadığını belirtir. Ata, eğitim hayatıyla aşkının birbirine karıştığını anlatır. Onun için artık hayatında yalnızca Şefika ve dersleri vardır. Uykusuzluk, üzüntü ya da dünyanın başka meseleleri onun gözünde önemini kaybetmiştir. Şefika'nın hayali Ata'nın zihninde adeta bir güneş gibi parlamakta, düşüncelerini aydınlatmaktadır. Ata, Şefika'dan ayrılalı üç gün olduğunu ve bu süre boyunca neredeyse hiç uyumadığını söyler.

Şefika'nın Acısının Artması Ata, Şefika'dan kendisine verilmiş bir hatırayı yanında taşımaktadır. Yorulduğu zaman onu kalbinin üzerine koymakta, yüzüne ve gözüne sürmekte, bazen de koklamaktadır. Böyle yaptığında yeniden güç bulduğunu söyler. Derslerine de Şefika için çalışmaktadır. Başarılı olmak ve geleceğini kurmak istemesinin en önemli nedenlerinden biri onunla birlikte olabilme arzusudur. Ata'nın bu sözleri Şefika'nın durumunu daha da ağırlaştırır. Ata gelecekte onunla birlikte olacağını düşünerek çalışırken Şefika, ondan ayrılmak zorunda olduğunu bilmektedir. Kendi kendine, taş olarak yaratılmanın insan olmaktan bin kat daha hayırlı olduğunu düşünür. Çünkü insan olmak, sevmek ve ardından böylesine büyük acılar çekmek demektir.

Ata'nın Gitmek Zorunda Kalması Bir süre sonra Ata vaktin geçtiğini fark eder. Şefika'nın babasının gelmeyeceğini düşünür ve getirdiği müjdeleri ona Şefika'nın anlatmasını ister. Kendisinin mektebe dönmesi gerekmektedir. Ay başına kadar tekrar gelebileceğini söyler. Ata geleceğe büyük bir umutla bakmaktadır. "Adam olmaya" gittiğini söyler ve bunu Şefika sayesinde başaracağına inanır. Bu sözler Şefika için son derece ağırdır. Çünkü Ata önlerinde güzel bir gelecek olduğunu düşünürken Şefika bunun gerçekleşmeyebileceğini bilmektedir. Ata gitmek üzereyken Şefika artık duygularını kontrol edemez. Ona seslenir ve ardından üzerine koşarak boynuna sarılır. Ata'nın yüzünü ve gözlerini uzun uzun öper. Sonra ona Allah'ın selamet vermesini ve yardımcısı olmasını dileyerek vedalaşmaya çalışır. Ata ise onun bu telaşına anlam veremez. Sanki birbirlerinden tamamen ayrılacaklarmış gibi davranmasına şaşırır.

Şefika'nın Ata'yı Kovması Ata'nın sözleri Şefika'nın dayanma gücünü iyice azaltır. Onun konuşmasını keserek gitmesini ister. Şefika, Ata yanında kaldıkça gerçeği açıklamaktan korkmaktadır. Biraz daha dayanamazsa aile sırrını ve kendisini bekleyen evliliği anlatacağını düşünmektedir. Kendi kendine ne söyleyebileceğini düşünür fakat çıkış yolu bulamaz. Sonunda Ata'ya artık dayanamayacağını, böyle devam ederse bir şey yapacağını ve aralarındaki sırrın ortaya çıkacağını söyler. Bu nedenle ay başına kadar gelmemesini ister. Şefika'nın davranışları Ata'yı şaşırtır. Şefika onu göndermek istemesine rağmen bir yandan da ayrılığın acısıyla hareket eder. Ata üzgün bir şekilde Şefika'nın elini koklar ve çekilmeye başlar. Ata kapıya kadar gider fakat Şefika'nın davranışlarından şüphelenmiştir. Geri dönerek onda mutlaka bir şey olduğunu ve bunu kendisinden gizlediğini söyler.

Şefika'nın Gerçeği Gizlemeye Devam Etmesi Şefika gerçeği açıklamaz. Ata'ya gitmesini söylediğini tekrarlar ve daha önce ona içini açtığı için kendisini pişman etmemesini ister. Ata onun üzerine daha fazla gitmemeye karar verir. Şefika'nın emrine uyacağını söyler. Fakat giderken büyük bir merak içinde olduğunu da gizlemez. Şefika'nın neden böyle davrandığını anlayamadan oradan ayrılır. Ata gittikten sonra Şefika artık kendisini tutamaz. İçindeki acıyı, sanki can evinde bir sancı varmış gibi hisseder. Sabahdan beri ciğerinin her dakika bir parçasının kesildiğini düşünmektedir. Yaşadığı ruhsal acı artık bedenine de yansımıştır. Şefika öksürmeye başlar ve sonunda mindere yığılır.

Şefika'nın Hastalığının Ağırlaşması Şefika'nın sağlık durumu giderek kötüleşmiştir. Şerife Hanım büyük bir endişe içinde hekime Şefika'nın nasıl olduğunu sorar. Hekim, genç kızın durumunun çok ağır olduğunu açıkça söyler. Hastalık son derece hızlı ilerlemiştir. Şefika'nın şiddetli bir vereme yakalandığını ve hastalığın yalnızca yirmi beş gün içinde onu tükenme noktasına getirdiğini belirtir. Hatta Şefika'nın akşama ya da sabaha kadar hayatını kaybedebileceğini düşünmektedir. Şerife Hanım, hekimin daha önce Şefika'nın annesine endişelenecek bir durum olmadığını söylediğini hatırlatır. Hekim ise bir anneye çocuğunun öleceğini söylemenin kolay olmadığını ifade eder. Hekimlerin görevlerinden birinin de hastaların yakınlarını teselli etmek olduğunu söyler. Bununla birlikte yine de Allah'tan ümit kesilmemesi gerektiğini belirtir.

Tahire'nin Hekimden Ümit Beklemesi Tahire de son birkaç gündür Şefika'nın durumundan ciddi biçimde endişelenmektedir. Genç kızın günde üç dört defa nöbet geçirdiğini, sırlıslıkla terlediğini ve öksürüğünün hiç kesilmediğini anlatır. Artık bütün ümidinin önce Allah'a, ardından hekime kaldığını söyler. Hekim ise gördükleri belirtilerin Şefika'nın çok güçsüz düşmesinden kaynaklandığını söyleyerek Tahire'yi sakinleştirmeye çalışır. Şefika'nın henüz genç olduğunu ve bünyesinin güçlü sayılabileceğini belirterek aileye umut vermeye devam eder. Tahire, Şefika'nın çok baygın yatıp yatmadığını sorunca hekim onun baygın olmadığını, yalnızca biraz önce uykuya daldığını söyler. Hatta on dakika öncesine kadar Şefika'nın kendisiyle güzel güzel konuştuğunu belirtir.

Sarrafin Borç Senedinin Gelmesi Bu sırada Tabende içeri girerek Halil Bey'e gönderilmiş bir tezkere getirir. Tahire tezkereyi açtığında bunun sarrafin senedi olduğunu anlar. Bu senet, ailenin daha önce yaşadığı büyük maddi sıkıntının merkezindeki borç senedir. Şefika'nın Paşa ile evlenmesi hâlinde bu borcun ortadan kaldırılması düşünülmüştür. Şimdi ise senet geri gönderilmiştir. Tahire senedi görünce büyük bir üzüntü yaşar. Ailenin borçtan kurtulmasının bedelinin Şefika'nın böylesine ağır acılar çekmesi olacağını hiç düşünmediğini söyler. Allah'a yalvararak bu belanın başka bir bedelle üzerlerinden kaldırılmasını diler. Tezkerede Paşa'nın, "sevgili haremının" gözlerinden öptüğünü bildiren sözleri de vardır. Tahire bunları görünce yaşananlara dayanamaz ve böyle günleri görmektense ölmüş olmayı diler.

Şefika'nın Senedi Görmesi Hasta yatağındaki Şefika, Tahire'nin elindeki kâğıdı fark eder. Bunun sarrafin senedi olup olmadığını sorar. Senedin Paşa tarafından gönderildiğini anlayınca şaşırtıcı biçimde sevinir. Şefika, çektiği bütün eziyetlerin en azından tamamen boşa gitmediğini düşünür. Çünkü ailesini büyük bir borç yükünden kurtarmıştır. Paşa'nın senedi geri göndermesini bir insanlık davranışı olarak değerlendirir ve onun hakkında kötü konuşmak yerine Allah'ın ona istediğini vermesini diler. Ölüm döşeğinde olmasına rağmen borcun kapanmış olması onun için büyük bir teselli hâline gelir. Tahire, Şefika'nın böyle konuşmasına dayanamaz. Ona bu tür şeyleri düşünmemesi için yalvarır ve kendisine merhamet etmesini ister. Yaşadığı acı nedeniyle kendi ölümünü dileyecek kadar çaresizdir. Şefika ise ninesinin böyle konuşmasına üzülür. Tahire'ye neden kendi kendisine beddua ettiğini sorar ve onu kaybetmek istemediğini belli eder.

Halil Bey'in Üzüntüsü Bir süre sonra Halil Bey odaya girer ve doğrudan hekime Şefika'nın durumunu sorar. Hekim yine gerçeği tam olarak söylemek yerine durumun zararsız olduğunu ifade eder. Ancak Halil Bey hekimin sözlerine tam olarak inanmaz. Başını tereddütle sallayarak Şefika'dan ümidinin kesilmeye başladığını söyler. Hekim ise evin erkeği olan Halil Bey'in bu kadar endişelenmesinin diğer aile üyelerini daha da korkutacağını belirterek onu sakinleştirmeye çalışır. Tahire, Paşa'dan gelen tezkereyi Halil Bey'e gösterir. Halil Bey yazıyı okur. Ardından tezkereyi ve borç senedini birlikte

buruşturup yere atar. Onun için artık borcun ortadan kalkmasının hiçbir önemi yoktur. Çünkü bunun karşılığında kızının hayatını kaybetme tehlikesiyle karşı karşıyadır.

şefika'nın Babasına Sevgiyle Yaklaşması Hekim, şefika'ya biraz doğrulup yastığa dayanıp dayanamayacağını sorar. şefika bunu yapabileceğini söyler. Herkes yatağın yanına gelir ve yastığını düzeltir. şefika biraz doğrulduktan sonra babasına seslenir. Halil Bey'in o gün kendisine eskisi kadar sevgi göstermediğini düşünmektedir. Babasına, kendisini öpmeye ve okşamaya alıştırdığını, şimdi ise karşısında soğuk durmasının doğru olmadığını söyler. Bu sözler üzerine Halil Bey kızına sevgiyle yaklaşır. şefika'nın biraz iyileşmiş görünmesinden umutlanarak rahatsız olup olmadığını sorar. şefika de yastığa dayanmasının kendisini daha rahat hissettirdiğini söyler. şefika odada şerife Hanım'ın da bulunduğunu fark eder ve ona seslenir. Eskiden güzel ve sağlıklı olan şefika'nın şimdi ne hâle geldiğini söyleyerek kendi durumuna dikkat çeker. şerife Hanım ise ona moral vermeye çalışır. şefika'nın iyileşmesini diler ve onun narin bedeninin yeniden açılmış güller gibi güzel ve sağlıklı günlerine dönmesini temenni eder.

şefika'nın Yalnız Kalmak İstemesi Hekim saate bakarak artık gitmek için izin ister. Halil Bey, akşam yeniden gelip gelemeyeceğini sorar. Hekim buna gerek olmadığını söyler. Gerekli ilaçları yazdığını ve nasıl kullanılacaklarını evdekilere anlattığını belirtir. Hekim ayrılmaya hazırlanırken şefika ailesinden de biraz dışarı çıkmalarını ister. Onların biraz gezip eğlenmelerini, kendisinin ise odada tek başına uyumasını istediğini söyler. Tabende buna karşı çıkar. şefika'nın bu durumda yalnız bırakılmasının doğru olmayacağını düşünmektedir. Fakat Halil Bey, Tabende'yi susturur. şefika'yı üzmemesini söyler ve kızının isteğini kabul ederek diğerlerini dışarı çıkarmaya karar verir. Tam ayrılacakları sırada şefika annesine seslenir. Tahire ona cevap verir. şefika bu kez özellikle Tahire'den biraz daha yanında kalmasını ister.

şefika'nın Ata'nın Geleceğini Öğrenmesi şefika, ninesi Tahire ile konuşurken o gün Ata'nın geleceğini söyler. Bu haber şefika'yı sevindirmek yerine büyük bir endişeye sürükler. Çünkü içinde bulunduğu ağır durum nedeniyle Ata'yla karşılaşmak istememektedir. Tahire'nin daha önce yaşadıkları sıkıntıları Ata'ya anlatmayacağına söz verdiğini hatırlatır. Kendisi başına gelecekleri bildiği hâlde verdiği sözleri tutmuştur; bu nedenle ninesinin de sözünde durmasını beklemektedir. Tahire, Ata'ya hiçbir şey söylemediğini belirterek torununu rahatlatmaya çalışır. şefika ise yalnızca gerçeklerin Ata'ya anlatılmasından değil, Ata'yı yeniden görmekten de korkmaktadır. şefika, kendisini çok kötü hissettiğini söyleyerek ninesinden Ata'nın kendisini görmesini engellemesini ister. Ata'ya, şefika'nın Boğaziçi'ne gittiğinin söylenmesini teklif eder. Hatta Ata'nın bir iç bahanesiyle başka bir yere gönderilmesini ister. Çünkü Ata'yı bir kez daha görürse buna dayanamayacağını düşünmektedir.

Ninesinin Acısına Dayanamaması şefika'nın asıl korkularından biri de Tahire'nin onun yüzünden acı çekmesidir. Ninesinin kendisi için üzüldüğünü görmek istemez. Tahire'nin gözünden kendisi için bir damla bile yaş aktığını görürse o anda ölecek kadar büyük bir acı yaşayacağını söyler. şefika böylece yalnızca kendi yaklaşan sonunun acısını yaşamamaktadır. Geride bırakacağı insanların çekeceği acıyı da düşünmektedir. Özellikle ninesinin üzüntüsü onun için dayanılmazdır. Tahire ise torununun bu hâline dayanamaz. Ata'yı göndereceğine ve mutlaka bir çare bulacağına söz verir. şefika'dan biraz yatmasını ve dinlenmesini ister. şefika da yatacağını söyler; ancak ninesinin gerçekten onun rahatını düşünüyorsa Ata meselesine mutlaka bir çözüm bulması gerektiğini tekrar hatırlatır.

şefika'nın Gerçeği Öğrenmesi şefika, artık ölümünün çok yakın olduğunu anlamıştır. O akşam ya da ertesı sabah hayatının sona erebileceğini düşünmektedir. Doktor, şefika'nın uyuduğunu sanarak onun durumuyla ilgili gerçeği şerife Hanım'a anlatmıştır. Ancak şefika konuşulanları duymuş ve ömrünün sonuna yaklaştığını öğrenmiştir. Ninesinin ve babasının bu gerçeği kendisinden saklamasına içerler. Ölme üzere olan bir insandan bile gerçeğin gizlenmesini acı bulur. şefika, iki ay önce birisi ona verem döşeğinde can ekişeceğini söyleseydi buna inanmayacağını düşünür. Çünkü kendisini çok genç görmektedir. Çiçeklerin birkaç günde solduğunu, kuşların birkaç yıl içinde öldüğünü ve kendisinden küçük çocukların bile hayatlarını kaybettiğini görmesine rağmen ölümü hiçbir zaman kendisine yakıştıramamıştır. şimdi ise başkalarında gördüğü ölümün kendi kapısına geldiğini kabul etmek zorunda kalmıştır.

Kendi Cenazesini Hayal Etmesi Ölüm düşünceşi şefika'nın zihninde giderek somutlaşır. Babasının büyük bir özenle büyüttüğü ve güzel kumaşlara bile sarmaya kıyamadığı kızının bedeninin, ertesı gün kat kat kefenlere sarılacağını düşünür. Ninesinin incinir diye kuşağında bile büyük bir özenle taşıdığı şefika, artık kara toprağın altında yatacaktır. Sevdici Ata'nın öpmeye kıyamadığı yüzünün ise toprak altında yok olacağını hayal eder. Bu düşünceler şefika'nın ölüm korkusunu daha da artırır. Ölüm artık onun için soyut bir kavram değil; bedeninden, ailesinden ve sevdiği insandan sonsuza kadar ayrılmak anlamına gelmektedir. şefika, yaklaşan ölümü karşısında Allah'a seslenir. Ahirette de azap görüp görmeyeceğini düşünerek korkuya kapılır. Ancak ardından yaptığı fedakrlıkları hatırlar. Babasını hapisten kurtarmak için kendisini feda ettiğine inanır. Aynı zamanda ninesinin ve kardeşinin yoksulluk

çekmesini önlemek amacıyla kendi mutluluğundan vazgeçmiştir. Bu nedenle Allah'tan kendisine merhamet etmesini ister. Dünyada ailesi uğruna çektiği acıların karşılığında ahirette başışlanmayı umut eder.

Vefasızlık Düşüncesi Şefika'ya, ölmek artık korkunç gelmemektedir; asıl dayanamadığı düşünce, Ata'yı bir daha göremeyecek olmasıdır. Dünyada kaldığı sürece ondan ayrı olacağını, bu ayrılığın mahşere kadar devam edeceğini düşünür. Böylece Şefika'nın ölüm korkusu, sevdiği kişiden sonsuza kadar ayrılma korkusuna dönüşür. Şefika'nın başka bir korkusu daha vardır. Ata, onun ölümünü öğrendiğinde Şefika'nın kendisine vefasızlık ettiğini düşünebilir. Hatta Allah'ın onu bu nedenle Ata'ya kavuşturmadığını söyleyebilir. Şefika bu ihtimale dayanamaz. Ata'nın kendisini yanlış anlaması ve ölümünden sonra onu kötü hatırlaması düşüncesi Şefika'yı derinden yaralar. Bir an için, kendisi Ata'dan ayrılıyorsa hayalinin de Ata'nın zihninden silinmesini ister. Ata'nın arkasından ağlamamasını bile düşünür. Böylece sevdiği insanın kendisi yüzünden acı çekmesini engellemeye çalışmaktadır.

Ata'yı Son Kez Görme İsteği Şefika, daha önce ninesine Ata'yı kendisine göstermemesini tembih etmiş olmasına rağmen kalbi buna karşı çıkar. Ata'yı bir daha görmeden ölme düşüncesine dayanamaz. İçinden, Ata'nın yüzünü yalnızca bir kez daha görebilmek için bin canını bile feda edebileceğini geçirir. Hatta onun kucağında ölmeyi, bir daha dirilmemeye tercih edecek kadar yoğun bir sevgi ve özlem duyar. Böylece Şefika'nın içinde iki duygu çatışır: Bir tarafta Ata'yı üzmemek ve ondan uzak durmak istemesi, diğer tarafta ölmeden önce onu son bir kez görme arzusu vardır. Şefika kendi kendine Ata'yı göreceğini kesin bir şekilde söyler. Artık ondan kaçmak istememektedir. Allah'a yalvararak ecelinin biraz geciktirilmesini ister. Büyük bir zaman istemez; yalnızca Ata'yı bir dakika görebilecek kadar yaşamak istemektedir.

Ata'nın, Şefika'nın Hastalığını Öğrenmesi Halil Bey, Ata'yı yanına çağırarak Tabende'nin son günlerde tuhaf davranışlar sergilediğini anlatır. Tabende'nin sabahtan beri dünyanın anlamsızlığından söz ettiğini, âdeta aklını kaybedecek gibi davrandığını belirtir. Ardından Ata'ya Şefika'nın Boğaziçi'nde olmadığını, evde ağır hasta yattığını söyler. Ata, Şefika'nın hasta olduğunu öğrenince büyük bir şaşkınlık yaşar. Halil Bey, hastalığının oldukça ilerlediğini, Şefika'nın baygın bir hâlde yatağa uzandığını anlatır. Ata bu haber karşısında derinden sarsılır. Halil Bey, Şefika'nın kısa süre önce nikâhlendiğini da söyler. Ata, nikâhın gerçekleştiğini öğrenince şaşkınlığı ve acısı daha da artar. Kendi kendine Şefika'nın ölümüne sebep olduklarını, hatta onun ölümünde kendisinin de payı bulunduğunu düşünür.

Ata'nın Şefika'yı Muayene Etmesi Ata, vakit kaybetmeden Şefika'nın yanına koşar. Onu baygın bir halde yatarken görünce nabzını kontrol eder ve durumunu incelemeye başlar. Ardından bir reçete yazarak Halil Bey'den ilacı kapının yanındaki eczacıya göndermesini ve hemen hazırlatmasını ister. Halil Bey, Ata'nın isteğini kabul eder. Allah'ın onun aracılığıyla Şefika'ya şifa vermesini diler. Ata ise ilacın oldukça sert olduğunu, eczacının ilacı hazırlamadan önce denenip denenmediğini sorabileceğini belirtir. Böyle bir durumda ilacın tecrübe edileceğinin söylenmesini ister. Halil Bey, söylenenleri yerine getirmek üzere ayrılırken Allah'tan içinde bulundukları acıklı duruma merhamet etmesini ister. Halil Bey'in ayrılmasının ardından Ata, büyük bir üzüntü içerisinde düşüncelerini dile getirir. Üzerindeki ceketi çıkarıp bir kenara atar. Ata, henüz on dört veya on dokuz yaşlarında bulunan masum insanların böylesine ağır acılar çekmesine anlam veremez.

Ata'nın Çaresizliği Şefika kendisine gelmeye başlar. Kollarını açarak Ata'ya seslenir ve ona doğru hareket etmek ister. Ancak Ata'nın kucağına ulaşmadan yeniden bayılır. Ata, Şefika'nın nabzını tekrar kontrol eder. Nabzının düzensizleştiğini, ağzının bir tarafa kaydığını ve gözlerinin donuklaştığını fark eder. Şefika'nın artık yalnızca birkaç nefeslik ömrü kaldığını düşünür. Şefika, kendisine geldiğinde Ata'nın yanında oturduğunu fark eder. Ata'ya seslenerek onun gerçekten yanında bulunup bulunmadığını sorar. Ata, Şefika'ya sevgiyle karşılık verir. Şefika ise ne kadar ömrü kaldığını merak etmektedir. İki saat daha yaşayabilecek durumda olup olmadığını sorar. Baygınlık geçirmeden Ata'nın yüzüne uzun uzun bakabilmeyi arzuladığını söyler. Ata, Şefika'nın bu sözleri karşısında büyük bir acı duyar. Ancak Şefika, ölümünün yaklaştığının farkındadır ve kendisinden gerçeğin saklanmasını istemez.

Şefika'nın Ölümünü Kabullenmesi Şefika, doktorun kendisini uyuyor zannederek ölümünün yakın olduğunu söylediğini açıklar. Doktorun, onun akşama kadar yaşayıp yaşamayacağını belli olmadığını ifade ettiğini duyduğunu anlatır. Ata'nın yanında ölmekten mutlu olduğunu, kendisi için üzülmeyi ve ağlamasını istemediğini ifade eder. Ata'ya, ölüm sebebinin kendisi olmadığını böyle düşünmemesi gerektiğini söyler. Hastalığının kaderin bir sonucu olduğunu söyler. Ölümünün ardından bile Ata'nın üzülmeyi istemeyen Şefika, bütün acılarına rağmen sevdiği insanı teselli etmeye çalışır. Kapıdan elinde ufak bir şişeyle Tabende girer. Ata, sinirli bir şekilde çabuk olmasını söyler ve şişeyi alarak onu kovar. Şefika'nın başucunda bulunan fincana döker. Şefika ilacın kendisine ait olmadığını sorar. Ata, ilacın ona ait olmadığını belirtir.

Ata'nın Zehri İçmesi Ata, Şefika'ya; seni birine zorla nikah ettiler de benim için verem oldun der. Şefika, bunu ona kimin söylediğini sorar. Ata ise Şefika'nın kendi canıyla uğraşırken bile onun hala onun

acısını hafifletmeye çalıştığını söyler. Ata, Şefika'nın ölümünden sonra yaşamaya dayanamayacağını düşünmektedir. Sevdği insanın toprağın altında yatacağı, kendisinin ise yaşamaya devam edeceği düşüncesini kabul edemez. Bu duygular içerisinde Şefika için hazırladığını söylediği suyu kendisi içer. Ardından fincanı yere fırlatarak parçalar. Şefika, Ata'nın yaptığını görünce büyük bir korkuya kapılır. Ata ise kendisinin de ölüme hazırlandığını açıklar. Şefika'dan yatakta kendisine yer açmasını ister. Ölüm döşeğinde kimsenin kendilerine müdahale edemeyeceğini söyler. Kendisinin de artık Şefika kadar kısa bir ömrü kaldığını belirtir. Son nefesini verirken sevdiği insandan uzak kalmak istememektedir. Şefika, Ata'nın kendisini zehirlediğini anlayınca dehşete düşer.

Ata'nın Ölme Kararını Ata, Tabende'nin sözlerine inanarak mektebe dönmüş olsaydı Şefika'nın ölümünden ancak çok sonra haberdar olacağını anlatır. Böyle bir durumda Şefika'nın ölümünü öğrendiğinde aklını kaybedeceğini, büyük ihtimalle akıl hastanesine düşeceğini düşünmektedir. Üstelik o zaman Şefika birlikte ölme imkanını bile bulamayacağını söyler. Ata, kendilerini birbirinden ayırmak isteyen insanların iki kalbin ne kadar güçlü bir sevgiyle birleştiğini anlayamadıklarını ifade eder. Ona göre birbirini gerçekten seven iki insanı Allah'tan başka hiç kimse ayıramaz. Dünyada birlikte yaşamalarına izin verilmemiştir. Ancak Ata, ölümün kendilerini sonsuza kadar birleştireceğine inanmaktadır. Ata, Şefika'ya sarılır ve onu öper. Şefika'nın kendisi uğruna hayatını kaybettiğini, ailesinden ve sevdiklerinden ayrıldığını dile getirir. Bu fedakârlığın karşılığında verebileceği tek şeyin kendi hayatı olduğunu söyler.

Ölümün Bir Kavuşma Olarak Görülmesi Şefika, Ata'nın kendisi uğruna ölmesini istemediğini belirtir. Ancak artık ikisinin de ölümün eşiğinde olduğunu bilmektedir. Ata'ya, dünyanın bütün acılarını geride bırakmalarını söyler. İçinde bulundukları son anlarda yalnızca birbirlerine duydukları sevgiyi ve kavuşmalarını düşünmelerini ister. Şefika, birbirlerine sevgilerini açıkladıkları sabahı hatırlar. O günlerin mutluluğunu özlemle anar. Ata'nın kendisine okuduğu ve sevgiyi anlatan kitaptaki sözleri hatırlar. Sevginin insanlara dünyanın bütün acılarını unutturabilecek kadar güçlü olduğunu düşünmektedir. Ölümün yaklaştığını bilmesine rağmen, Ata ile birlikte olmanın verdiği mutluluk sayesinde korkularından uzaklaşmaya çalışır. Arkalarından herkesin ağlayacağını, ancak kendilerinin birbirlerine kavuşmuş olarak öleceklerini söyler. Şefika'ya göre birbirini gerçekten seven iki insanın birlikte ölmesi, ayrı ayrı yaşamalarından daha büyük bir mutluluk olabilir.

Zehrin Ata Üzerindeki Etkileri Şefika'nın sözleri devam ederken Ata, içtiği zehrin etkilerini hissetmeye başlar. Birden acı içerisinde kıvrılır. Zehri, içinde hareket eden ve bedenini parçalayan korkunç bir ejdere benzetir. Göğsünü göstererek zehrin iç organlarını koparıyormuş gibi acı verdiğini anlatır. Ata, zehrin bedeninde yalnızca acı değil, aynı zamanda yakıcı bir ateş oluşturduğunu hisseder. İçinin tamamen yandığını söyler. Çektiği acıyı cehennem azabına benzetir. Şefika, Ata'nın bu hâlini görünce büyük bir üzüntü yaşar. Ata'nın yanına kendisine böylesine ağır acılar çektirmek için mi geldiğini sorar. Onun sürekli acı çektiğini görmektense bir anda ölmesini tercih edeceğini dile getirir. Ata, Şefika'nın sözleri üzerine onu özmek istemediğini açıklar. Ancak zehrin verdiği acıya dayanamadığını ve yaşadığı eziyeti gizleyemediğini söyler. Bedenindeki damarların birer birer koptuğunu hissedecek kadar şiddetli acı çekmektedir. Her acı dalgasında yeniden ölüyormuş gibi olduğunu anlatır.

Ata'nın Son Sözleri ve Ölümü Ata, içtiği zehrin şiddetli etkisiyle büyük acılar çeker. Eczacının bu kadar güçlü bir zehri nasıl verdiğini düşünür. Bir süre sonra acıları hafiflemeye başlar. Şefika'ya üzülmemesini, ölüm acısının kısa süreceğini söyler. Ancak bedeni giderek güçsüzleşir ve gözlerinin önüne karanlık çöker. Artık Şefika'nın yüzünü göremediğini, yalnızca hayalini seçebildiğini belirtir. Son kez onun saçlarını koklamak ve yüzünü görmek ister. Şefika'ya kendisini fazla bekletmemesini söyleyerek onun uğruna öldüğünü ifade eder. Ardından yere düşerek hayatını kaybeder. Şefika, Ata'ya seslenmesine rağmen cevap alamaz. Nefesini ve nabzını kontrol ederek öldüğünü anlar. Büyük bir üzüntüyle yatağından fırlar ve evdekileri yardıma çağırır. Şefika, odada kimse olup olmadığını sorarak herkesin kendisini duymasını ister.

Şefika'nın Ata'nın Ölümünü Açıklaması Ata'nın ölümünün ardından Halil Bey, Tahire Hanım, Şerife Hanım ve Tabende birbiri ardına odaya gelirler. Tahire Hanım, kızının içinde bulunduğu durumu görünce ona ne olduğunu sorar. Şefika, annesine Ata'nın kendi kendisini zehirlediğini söyler. Ata'nın kendisi için hayatına son verdiğini ve birbirlerini çok sevdiklerini anlatır. Artık duygularını saklamayan Şefika, kendisinin Ata'ya ait olduğunu ve Paşa'nın eşi olmayacağını açıkça ifade eder. Başkalarının ne söyleyeceğini önemsemediğini belirtir. Şefika, Allah'ın kendisiyle Ata'yı birbirleri için yarattığına inanmaktadır. Onların daha dünyaya geldikleri anda birbirlerine nişanlandıklarını düşünür. Bu nedenle ölümün kendilerini ayırmayacağını, aksine sonsuza kadar bir araya getireceğini söyler. Şefika'nın gözünde ölüm artık korkulacak bir durum değildir. Allah'ın kendisiyle Ata'yı huzuruna birlikte çağırdığını düşünmektedir. Hatta onların gelinlik odasını cennette hazırladığına inanmaktadır.

Şefika'nın Ailesiyle Vedalaşması Şefika, bu hayali o kadar canlı yaşamaktadır ki cenneti gözleriyle gördüğünü söylemeye başlar. Gördüğü yerin kara toprak olmadığını, her tarafının güllerle

süslendiğini anlatır. Böylece ölümün ardından Ata ile kavuşacağı güzel bir hayatın kendisini beklediğine inandığını gösterir. Şefika, ölümünün yaklaştığını hissederek babasına seslenir. Ondan kendisini son bir kez öpmesini ve hakkını helal etmesini ister. Ardından ninesine seslenerek onunla da vedalaşmaya çalışır. Ancak Şefika, ailesinin kendi ölümünün ardından yas tutmasını istememektedir. Bu nedenle canları için lokma dağıtmalarını söyler. Bunun yerine düğün şerbeti hazırlanmasını ve fakirlere dağıtılmasını ister. Şefika, o gece kendisinin gelin olacağını düşünmektedir. Fakat sözünü ettiği düğün, dünyadaki bir evlilik değildir. Ata ile ahirette gerçekleşeceğine inandığı kavuşmadır.

Şefika'nın Ata'ya Kavuştuğunu Düşünmesi Şefika, Ata'nın kendisine Allah tarafından verildiğini ve artık kimsenin onları ayıramayacağını söyler. Allah'ın hükmüne karşı kimsenin duramayacağını ifade eder. Bu sırada Ata'nın kendisini çağırdığını hayal etmeye başlar. Ona seslenerek geldiğini söyler. Yatağa yığılırken Ata'nın yanına ulaştığını ve onun kendisine gülümsediğini düşünmektedir. Şefika, Ata'ya ahirette de kendisini görüp görmediğini sorar. Ardından korkmamasını, hemen yanına geleceğini ve dünyada daha fazla kalmayacağını söyler. Ölüm anında duyduğu hisleri büyük bir mutluluk olarak anlatır. Kendi durumunda ölmenin ne kadar güzel olduğunu, bunu bilen insanların dünyada bir dakika bile kalmak istemeyeceklerini ifade eder. Son anlarında Ata'nın yüzüne güzel nurlar indiğini gördüğünü söyler. Ardından Ata'ya sarılır, onun yüzünü koklar ve son nefesini verir.

Şefika'nın Ölümü Şefika'nın hareketsiz kalmasının ardından Halil Bey yanına giderek önce nabzını kontrol eder, ardından nefesini dinler. Kızının hayatını kaybettiğini anlayınca büyük bir üzüntüyle Allah'a seslenir. Daha sonra Tahire Hanım'ı yaşananlardan sorumlu tutarak ona suçlayıcı sözler söyler. Tahire Hanım ise kızının ölümü karşısında duyduğu acının, Halil Bey'in sözlerinden çok daha ağır olduğunu belirtir. Şefika'nın babasını borçtan kurtarmak uğruna hayatını kaybettiğini söyleyerek onun ölümünü bir fedakârlık olarak değerlendirir. Kızının babasını borçtan kurtarmak için şehit olduğunu ifade eder. Bu sözler karşısında Halil Bey yalnızca acı dolu bir ses çıkarabilir. Böylece eser, birbirlerini seven Ata ve Şefika'nın, ailelerinin maddi sıkıntıları ve Şefika'nın istemediği bir evliliğe zorlanması nedeniyle hayatlarını kaybetmeleriyle sona erer.

Karakter Analizi

Şefika Şefika, eserin başkahramanlarından biridir. Duygusal, hassas, fedakar ve sevdiği kişiye bağlı bir genç kızdır. Ata'ya büyük bir aşkla bağlıdır. Şefika'nın kişiliğinin en belirgin özelliklerinden biri, ailesine karşı duyduğu sorumluluktur. Babasının maddi sıkıntıları içerisinde bulunduğunu öğrendiğinde büyük bir çıkmaza girer. Bir tarafta sevdiği Ata, diğer tarafta ailesinin geleceği vardır. Kendi mutluluğunu korumak ile babasını borçlarından kurtarmak arasında seçim yapmak zorunda bırakılır. Bu durum onun kendi isteklerinden vazgeçmesine yol açar. Şefika'nın fedakârlığı, ailesine duyduğu sevginin kendi mutluluğunun önüne geçmesiyle ortaya çıkar. Şefika, duygularını yoğun biçimde yaşayan bir karakterdir. Yaşadığı üzüntü, zamanla bedensel sağlığının da bozulmasıyla neden olur. Şefika, eser boyunca kendi mutluluğunu savunmakta zorlanan ancak sevgisinden vazgeçmeyen biridir.

Ata Tıp eğitimi alan, duygusal, düşünceli, hassas ve sevdiği kişiye son derece bağlı bir gençtir. Şefika ile çocukluklarından beri yakın bir ilişki içerisinde. Zamanla bu yakınlık derin bir aşka dönüşür. Ata, duygularını ifade edebilen ve sevginin insan hayatındaki önemine inanan bir karakterdir. Ata'nın karakterindeki en belirgin çatışma, eğitilmiş ve geleceği olan bir genç olmasına rağmen duygularının yoğunluğu karşısında çaresiz kalmasıdır. Ata için aşk, hayatının en önemli değerlerinden biridir. Şefika'nın başka biriyle evlendirileceğini öğrenmesi onu büyük bir umutsuzluğa sürükler. Sevdiği kişiden ayrı bir hayat yaşamayı kabul edemez. Sonunda kendisini zehirleyerek yaşamına son verir. Ata, aşkı uğruna her şeyden vazgeçebilen, duygularıyla hareket eden romantik gençliği temsil eder.

Halil Bey Halil Bey, Şefika'nın babasıdır. Geçmişte varlıklı bir hayat sürmüş ancak zamanla servetini kaybetmiş ve büyük borçlar altına girmiştir. Ailesinin ekonomik durumunun kötüleşmesi, onun hem aile içindeki konumunu hem de kızının geleceğini etkiler. Halil Bey, eserde yalnızca maddi sorunlar yaşayan bir baba değildir. Aynı zamanda kızının yaşadığı trajediden etkilenen ve onun ölümünün ardından büyük acı duyan bir karakterdir. Halil Bey'in karakteri babalık sorumluluğu ile maddi çaresizlik arasındadır. Kızının mutluluğunu koruması gerekirken ailesinin borçları nedeniyle ortaya çıkan evlilik meselesi, Şefika'nın hayatını belirleyen bir soruna dönüşür.

Tahire Hanım Tahire Hanım, Şefika'nın annesidir. Ailesinin ekonomik durumunu önemseyen, geleneksel evlilik anlayışına bağlı ve kararlarında maddi koşulları ön planda tutan bir kadındır. Şefika'nın Paşa ile evlendirilmesi düşüncesinin önemli savunucularından biridir. Tahire Hanım'ın davranışlarının temelinde ailenin borçlarından kurtulma isteği bulunmaktadır. Tahire Hanım'ın kişiliğinde belirgin olan özelliklerden biri, olayları daha çok pratik sonuçları üzerinden değerlendirmesidir. Ona göre ailenin borçlarından kurtulması, gelecekte daha büyük sıkıntılar yaşanmasını engelleyecektir. Bu nedenle Şefika'nın evlilik konusundaki isteksizliğini aşılması gereken bir engel olarak görür. Bununla birlikte Tahire Hanım, kızına karşı hiçbir sevgi duymayan bir anne değildir. Şefika'nın hastalanması ve

ölümünün yaklaşması, onun da büyük acı yaşamasına neden olur. Tahire Hanım, geleneksel aile yapısında ekonomik güvenliği bireysel mutluluğun önüne koyan biridir.

Şerife Hanım Şerife Hanım, Şefika'nın ninesidir. Eserde aile çevresinde bulunan ve Şefika'nın yaşadığı olaylara tanıklık eden yardımcı karakterlerden biridir. Şerife Hanım'ın kişiliği, aile içindeki yakınlık ve yaşlı kuşağın şefkati üzerinden değerlendirilebilir. Şefika'nın hastalığı sırasında onun çevresinde bulunan kişiler arasındadır. Şefika'nın ölümünün yaklaştığını öğrendiği süreçte ninesinin varlığı, aile bağlarının önemini ortaya koyar. Şefika son anlarında ailesiyle vedalaşırken ninesine de seslenir. Bu durum, Şerife Hanım'ın Şefika'nın hayatındaki yakın aile bireylerinden biri olduğunu gösterir. Şerife Hanım, aile bağlılığını, kuşaklar arasındaki ilişkiyi ve yaşlı aile bireylerinin şefkatini temsil eden yardımcı bir karakterdir.

Paşa Paşa, Şefika ile evlenmek isteyen varlıklı ve toplumda yüksek konuma sahip bir kişidir. Paşa'nın, kişisel özelliklerinden çok sahip olduğu ekonomik güç ve Şefika'nın ailesinin çıkış yolu olarak görülür. Paşa, Şefika ile Ata'nın birbirlerine duydukları sevginin önündeki engellerden biridir. Bununla birlikte asıl sorun yalnızca Paşa'nın varlığı değildir. Ailenin borçları nedeniyle Şefika'nın evlilik kararının ekonomik çıkarlar doğrultusunda belirlenmeye çalışılmasıdır. Paşa'nın karakteri, toplumda para ve makam sahibi kişilerin evlilik ilişkilerinde elde edebildiği üstün konumu gösterir.

Temalar

İLİŞKİLER

Aşk Aşk, eserin temel temasıdır. Şefika ile Ata, çocukluklarından beri birbirlerini tanıyan ve zamanla aralarındaki yakınlık derin bir sevgiye dönüşen iki gençtir. Birbirlerine duydukları aşk, hayatlarının en önemli duygusu hâline gelir. Ancak ailelerinin içinde bulunduğu koşullar, bu sevginin evlilikle sonuçlanmasını engeller. Ata, Şefika'yı hayatının vazgeçilmez bir parçası olarak görür. Şefika da Ata'dan başka biriyle evlenmeyi istemez. İki genç için aşk, yalnızca birlikte vakit geçirmekten ibaret değildir. Birbirlerine bağlılıklarını hayatlarının sonuna kadar sürdürmek istemektedirler. Ata'nın bir mecmuadan aşk, ayrılık, fedakârlık ve ölüm üzerine yazılmış sözleri okuması Şefika'yı derinden etkiler. Şefika, duyduğu sözlerin ardından heyecanlanır ve kalbinde bir çarpıntı hisseder. Bu durum, Ata'ya karşı beslediği duyguların giderek güçlendiğini gösterir. Eserin sonunda Şefika'nın ölüm anında bile Ata'ya kavuşacağını düşünmesi, aşk temasının en belirgin örneklerinden biridir.

Ölüm Şefika'nın vereme yakalanması, yaşadığı duygusal sıkıntılarla birlikte ele alınır. Hastalığı ilerledikçe ölüm düşüncesi onun hayatında daha fazla yer kaplamaya başlar. Şefika, doktorun ailesine yaptığı açıklamaları duyarak ölümünün yaklaştığını öğrenir. Çevresindeki insanların bu gerçeği kendisinden saklaması, onun ölüm üzerine düşünmesine neden olur. Ata'nın kendisini zehirlemesi ve Şefika'nın hastalığı nedeniyle hayatını kaybetmesi, eserin trajik sonunu oluşturur. Böylece ölüm, iki gencin dünyada gerçekleştiremedikleri birlikteliklerinin sona erdiği değil, Şefika'nın düşüncesine göre başka bir dünyada devam edeceği bir durum olarak da ele alınır.

PSİKOLOJİ

Vicdan Şefika, babasının içinde bulunduğu maddi sıkıntıları öğrendiğinde kendisini ailesine karşı sorumlu hisseder. Ancak aile sorumluluğu, Şefika açısından ağır bir yük hâline gelir. Babasını kurtarmak istemesi, kendi mutluluğundan vazgeçmesi gerektiği düşüncesini doğurur. Halil Bey'in kızının ölümünden sonra yaşadığı acı ve Tahire Hanım'ı suçlaması ise ebeveynlerin kararlarının sonuçlarıyla yüzleşmesini gösterir. Şefika'nın ölümünün ardından Halil Bey'in Tahire Hanım'a suçlayıcı sözler söylemesi, yaşanan trajedinin aile içinde bir vicdan muhasebesine dönüştüğünü gösterir. Tahire Hanım ise kızının babasını borçtan kurtarmak uğruna öldüğünü söyleyerek olayı fedakârlık düşüncesiyle açıklar.

Ahiret İnancı Ölümünden sonra kavuşma düşüncesi, özellikle Şefika'nın son sözlerinde önemli bir yer tutar. Şefika, Ata ile dünyada birlikte olamayacaklarını anlamasına rağmen ölümün onları sonsuza kadar ayıracağına inanmaz. Ona göre Allah, kendisiyle Ata'yı birbirleri için yaratmıştır. Dünyada gerçekleşmeyen birliktelikleri, ahirette devam edecektir. Bu düşünce, Şefika'nın ölüm korkusunu azaltır ve son anlarında kendisini mutlu hissetmesini sağlar. Şefika, ölüm döşeginde cennette kendileri için bir gelinlik odası hazırlandığını hayal eder. Ailesinden ölümünün ardından yas tutulması yerine düğün şerbeti dağıtılmasını ister. Çünkü ölümü, Ata ile kavuşacağı bir düğün olarak değerlendirmektedir.

Sosyal Yaşam

Fedakârlık Fedakârlık, özellikle Şefika'nın davranışlarında görülmektedir. Şefika, sevdiği kişiyle birlikte olmak istemesine rağmen ailesinin içinde bulunduğu ekonomik sıkıntılar nedeniyle kendi mutluluğundan vazgeçme noktasına gelir. Şefika'nın babası Halil Bey'in büyük miktarda borcu bulunmaktadır. Şefika, babasının borçlarından kurtulmasını istemektedir. Bunun için Paşa ile evlenmesi gerekmektedir. Ancak bunun için Ata'dan ayrılması gerektiğini bilmek, onu büyük bir üzüntüye sürükler. Ailesinin geleceği ile kendi mutluluğu arasında kalır fakat ailesini düşünerek kendi geleceğinden vazgeçer ve Paşa ile evlenir. Hem sevdiğinden ayrılır hem de bu üzüntü nedeniyle vereme yakalanır. Ailesi için yapmış olduğu bu fedakarlık ölümüne neden olur.

Aile Baskısı Eserde aile baskısı, gençlerin kendi hayatları hakkında özgürce karar verememeleri üzerinden anlatılmaktadır. Şefika, Ata'yı sevmesine rağmen ailesinin beklentileri doğrultusunda Paşa ile evlendirilmek istenir. Tahire Hanım'ın Şefika'ya ailenin borçlarını açıklaması ve Paşa ile evlenirse bu borçların ortadan kalkacağını söylemesi, genç kızın üzerinde büyük bir baskı oluşturur. Şefika, istemediği bir evliliği kabul etmediği takdirde ailesinin ekonomik sıkıntılarının devam edeceğini düşünmektedir. Aile baskısı, Şefika'nın yalnızca evlilik kararını değil, ruhsal ve bedensel durumunu da etkiler. Sevdiği kişiden ayrılma düşüncesi, onun giderek mutsuzlaşmasına ve umutsuzluğa kapılmasına neden olur.

Çaresizlik Çaresizlik, Şefika ve Ata'nın yaşadıkları üzerinden eserin başından sonuna kadar hissedilen bir temadır. İki genç birbirlerini sevmelerine rağmen birlikte bir gelecek kurmalarını engelleyen koşulları değiştiremezler. Şefika, babasının borçları ile Ata'ya duyduğu sevgi arasında sıkışmıştır. Hangi kararı verirse versin önemli bir kayıp yaşayacağını düşünmektedir. Ata ise Şefika'nın başka biriyle evlendirilmesi ihtimali karşısında büyük bir umutsuzluğa kapılır. Bu çaresizlik, karakterlerin olaylar karşısında çözüm üretme gücünü giderek azaltır. Özellikle Ata, sevdiği kişiden ayrılma düşüncesiyle baş edemez ve sonunda kendisini zehirler.